

Dilluns, 11 de juny de 2007

Joan Ridao

No hi haurà tercera hora de castellà

La recuperació de l'autogovern va permetre afrontar el repte de la normalització lingüística, perquè la llengua pròpia del país, però també la més afeblida, el català, recuperés el seu lloc després d'anys de persecució. Precisament, un dels grans reptes de la Llei de normalització lingüística del 1983 fou introduir la immersió lingüística a l'ensenyament per garantir l'equiparació del coneixement del català i del castellà, des d'una perspectiva integradora i que garantís en tot moment la nostra cohesió social. Amb els anys, cal dir que almenys el coneixement del català (que no el seu ús) ha avançat progressivament, gràcies, entre altres raons, a les bondats del model lingüístic de l'escola catalana. Tots els indicadors de qualitat del nostre sistema educatiu asseguren que la competència lingüística de l'alumnat escolaritzat a Catalunya no és inferior pel que fa a la llengua castellana a la de l'alumnat de la resta de l'Estat. En canvi, la seva competència lingüística en català quan arriba a l'ESO està molt per sota del castellà.

Per tant, res no justifica pedagògicament la introducció de més hores de castellà a l'educació obligatòria, com pretén el govern central amb un recent reial decret d'ensenyaments mínims. Des del desconeixement de la nostra realitat sociolingüística, la ministra Mercedes Cabrera va arribar a justificar la mesura en aquestes mateixes pàgines adduint la necessitat d'assegurar el bilingüisme (!), tot i que, el que ha acabat sedimentant, a la pràctica, és un fals bilingüisme en què mentre gairebé tots els catalanoparlants parlen castellà, no tots els castellanoparlants parlen català.

Per començar, la Generalitat va haver d'interposar conflicte positiu de competències contra l'esmentat decret, per entendre que vulnera la competència compartida del Govern per fixar els plans d'estudi i l'ordenació curricular que preveu el nou Estatut. L'Estatut, que també és una llei orgànica estatal, obliga l'Estat a fer una llei i no un simple decret, a més de fixar les bases en matèria educativa en forma de mínim comú normatiu i no pas a través d'una norma prolixa i asfixiant, de més de 150 pàgines, que no deixa marge per al desplegament autonòmic. En segon lloc, i a l'espera del que pugui dir el Constitucional, el Govern ha consensuat finalment els que seran els futurs decrets d'educació primària i secundària, desplegant directament les competències previstes a l'Estatut, que faculden per establir la distribució dels horaris a les diferents etapes educatives.

En aquest context, cal afirmar amb rotunditat que no hi haurà tercera hora de castellà. L'estructura horària es mantindrà igual que fins ara, això és, com establia la normativa vigent des del 1992 i que desplegava la LOGSE, especialment pel que fa a les àrees de llengua. Simplement perquè la realitat demostra que el model i les lleis han funcionat raonablement bé, i que el català continua essent encara la llengua que necessita més atenció. El decret català, i la resta de normes que el desplegaran, segueixen, doncs, l'estela

dels aspectes més positius del model lingüístic experimentat a l'escola catalana en els darrers anys. Aquestes normes, d'acord amb l'Estatut, consagren el català com a llengua vehicular i d'aprenentatge a l'ensenyament, cosa que garanteix el dret i el deure de conèixer amb suficiència oral i escrita el català i el castellà en finalitzar l'ESO. I sobretot introdueix, per primera vegada des del 1980 en una norma educativa, el concepte d'immersió lingüística, que, com s'ha dit, ha estat un model reeixit i referent a tot Europa.

Tanmateix, el decret no preserva únicament el model educatiu vigent, sinó que explicita el que fins ara no deixava de ser una pràctica sense cobertura normativa, en disposar, per exemple, que el català esdevingui la llengua vehicular de l'ensenyament a través de l'aprenentatge en català de les estructures lingüístiques comunes entre les llengües, o de la incorporació progressiva de l'anglès com a llengua franca al llarg de l'ensenyament obligatori, per fer possible un trilingüisme efectiu.

Finalment, i sense alterar la distribució horària que estableix el decret (i, per tant, sense possibilitat de reintroduir la tercera hora), s'atorga autonomia als centres perquè elaborin el seu propi projecte lingüístic, de manera que d'acord amb la realitat sociolingüística de l'entorn del centre es pugui reforçar el català, el castellà o l'anglès, si convé. Aquest reforç només es podrà fer amb càrrec a les 665 hores de lliure disposició de les escoles, que sempre han existit (atenció a la diversitat, reforç); sobre les hores fora d'horari lectiu (sisena hora o activitats extraescolars), o sobre les matèries no lingüístiques, però sempre d'acord amb la realitat sociolingüística de l'entorn de cada centre i prèvia autorització del Departament d'Educació.

(Publicat a *El Periódico de Catalunya*)
